KLUCHT

VAN DE

Dub: Svvagerſchap,

OF

Het Levendige Juweel.

Door. P. D. N.

Gedruckt nae de Copie van Leyden.

Duncan 1661.

3

IN HOUDT.

HArmen langh goede kennis gehouden hebbende met Meester Frans, merckt eyndelijck dat zijn Wijf niet alte vremt van de selve was, en noyt occasie versuymde van, als hy uytging het aenstonts aen Mr. Frans te laten weten, dat hem geweldigh speet, voornamentlijck, om dat hy dickmael het Wijf van Mr. Frans hadt aenboort geweest, en die noyt niet verder tot zijn devotie kunnen krijgen, als dat zy hem beloofde, dat wanneer hy haer een Juweel (dat hy dickmael geseght hadt haer te willen beschicken) quam brengen, dat zy haer als dan ghevoechlijck sou toonen. Ondertusschen veynst hy hem naer Haerlem te gaen, doch stapte onderweegh uyt, terwijl Mr. Frans zijn Wijf al was komen besoecken; Hy komt aen 't huys, klopt aen, en roept wie hy was; waerom Mr. Frans resolveert in een Kist op de Kamer staende, sich te verbergen. Hy sent daer op zijn Wijf om een ghemaeckte boodtschap uyt, en gaet aenstonts (terwijl den anderen in de kist moest blyven leggen) nae zijn Wijf, segt haer gelegentheyt te hebben om zijn beloften te voldoen, en troontse soo naert sijnent, daer hy haer boven haer Mans hooft op de kist affsoende, terwijl zijn Vrouw ondertusschen mede t'huys quam, die de kist moest openen, daer toen een Dubbelde Swaegerschap aen beyde kanten uyt ontstont.

PERSONEN.

HARMEN.
MARITJE, Harmens Wijf.
MEESTER FRANS.
BELITJE, zijn Huys vrouw.
IAN, de Ionge.

KLUCHT
VAN DE
Dub: Svvagerschap.

Harmen.

Har. T Is wel een ellendigh dingh / dat de Luy malkander tegenwoordigh soo met hoorens leggen te plaegen/
En't miserabelsten van allen is / dat alsse eens gheplant sijn die nimmermeer sijn af te saegen:
Doch dat luck isser weer by datse niemant komen seer te doen /
Oock datmen hier te Lande voor het hoorn gelt niet en moet bloen.
Maer gruwelijcke tijen! Den eenen Vriendt is van den anderen niet meer veyligh ;
Want Meester Frans / wil ick wel bekennen / heb ick altijdt gehouwen voor een oprechten Heyligh /
Doch ick vind dat ick hem seer verkeert heb versleten ; nu het heeftet al wegh /
En't best is / dat ick mijn poos oock eens te roer stae / en voor als noch niet met al en segh /
Chacun son tour seyt de Fransman / elck Duyvel moet sijn maent regeren /
'K quedt eer den avont ten eynden is / het gat wel sal vernagelt sijn / dat wil ick hem wel sweeren /
Ick heb noyt schier mijn hielen gelicht / of hy heeft datelijck de snuf inde neus /
En mijn Wijf is soo verbaert van hem / dat hy dach aen dach daer van kryght de leus :
Sijn Wijf daer en tegen daer's niet aen te komen / of men moet haer stucken van mannen beloven :
Gisteren heb ick haer noch geseyt / dat ick mijn Vrouw van een fraey Juweel sou beroven
Met de eerste ghelegentheyt die ick daer toe sou vinden / en offeren dat in haer gebenedyde Schoot :
Daer op woud'ick haer eens soenen / stil kindt / seyse / bedoeje niet / gen hebt noch geen noot /
Ten gaeter soo niet toe / gelijck een Endt in een Byt komt te vallen /
Brenght my dat Juweeltjen eerst / seyse / hebje dan lucht / dan kunje wat mallen ;
Patientie par fors, docht ick / als't niet anders en wil't niet anders en sal /

En

En ondertusschen speult haer Man met de mijne moy weer / dat maecktme te duyckers mal.
Doch ick sal hem die Palingh Bastey wel anders backen / al sout ramp hebben sey Broer Cornelis;
En maecken datter tusschen zijn en mijn Swaegerschap soo wat minder verscheel is.
By provisie sal ick haer t' saemen op de daedt eens soecken te betrappen / soo 't ummer kan geschien /
Ick sal mijn Wijf gaen diets maecken / dat ick nae Haerlem moet om eenig goet te besien.
Stracx sal de Doffer op de Til komen: maer krijgh ick den Vogel eens in de Kou /
Soo sal ick hem wel sachter leren piepen / als hy licht nu wel doen sou /
Tegen dat ick dan staet maeck dat zy in gloria by malkander sullen wesen /
Soo sal ick haer fraeytjes by komen / als zy 'er 't alderminste voor vreesen.
Dat gaet slechts nae mijn Wijf toe; Maritje / Maritje / waer benje Liefekint.

Harmen. Maritje.

Marit. Hoe soo druck Maet / waer nae toe? Harm. Ick moet aen de wint.
Lang my eens een schoone Bef / ick sal met het Schuytje van sessen vertrecken.
Mar. Waer nae toe? Harm. Nae Haerlem het sal tot ons voordeel verstrecken.
Kom haestje wat / eer my de tijdt ontschiet. Mar. Wel nu Hartje ick wensche geluck opje reys.
Wanneer sie ickje weerom? Harm. Morgen. „ Maer ick selje wel eer loof ick / komen op jou siecke Vleys /
„ 'kQuedt ghy my wel eer gewaer sult worden als het licht van morgen.
Binnen.

Maritje.

Mart. Nu ken ick eyndelijck mijn Meester Frans weer ghenieten buyten prijckel en sorgen /
Dat is een ander Man als de mijnen / wat scheelt den eenen van den aer.
Mijn Jan-gat vertreckt sonder my eens te kussen / en hy noyt niet / of geeftmer altijdt wel een dozijn voor een paer.
Neen 't is een cordialen Baes geweest / alle zijn lieve lange leven.
Noyt

Nopt was hy wel voorsien / of ick hebber altijdt mijn portie van gekregen/
Daer mijn Harmen soo milt is / dat hy wel thienmael hou daer roept / en geeftmen niet met al.
Ick heb evenwel al langh gesien / dat hy zijn gereetste ordinaris besteet in een vreemde Stal /
Of hy van my yets merckt / weet ick niet / wist hy't / ick sou daerom niet eens schromen.
Hou / Jan hou.

Ian. Maritje.

Ian. WAt beliefsje Vrouw? Mar. Gaet nae Mr. Frans / en laet hem daetelijck hier komen /
Segt hem dat hy zijn Lancet met zijn Tentyser mee brenght.
Ian. Benje gequest Vrouw? Mar. Ghae jy maer voort.
Ian. Moetter oock niet een Triepaneer yser zijn / offer wat dienden opgeboort.
Mar. Ghae jy maer heen / en secht hem dat ick jouw segh ; hoe selt met de jonge hier wesen?
Ian. Dats gangh dan. Binnen. Mar. Och! als zijn Vrouw maer niet t'huys en is / daer begin ick all wat voor te vreesen /
Sy is de Duyvel te slim ; Nu lest hadt hy een Schotel Vis of twee in zijn Thuyn bestelt /
Sy kreecher de snuf van in de neus / hoor hier / seyse / tegen hem besteet hier eerst jouw gereetste gelt /
Loopt dan vry by de Buert te mart : Wat sou hy doen / hy konder niet veel tegen.
Hy meende ruym sop te hebben : Maer toen was men om Contanten verlegen.
Strax hingh hem het hoofdt / en sat met de handen in 't haer.
Voor een die wat genereus is / als hy'er soo kael of komt / valt het all vry wat swaer.
Daer komt die goye Ziel selver aen. Wel nu Meester Frans / sel jyme eens konnen helpen?
Jan ghae jy nae bovenen toe. Ian. Maer Vrouw / of hy de bloet niet alleen kon stelpen /
En daer noch soo een wieck of twee van noden was / wil ick hier niet liever blyven staen?
Mar. Wel wat sal dit zijn. Ian. Maer Vrouw of hy een Setpil vergeten had/ en dat ickker dan noch eens om most gaen.
Mar. Packje voort / segh ick. Ian. Zijn Klistery / hept hy die oock niet vergeten?

Mar. Kom / kom / kom / ick sie wel watter schort / jou dient de rugge eens ge-
meten.
Ian. Neen Vrouw ick loop / en alsje een Lichter van doen hebt soo roeptme
slechts of.
Binnen.

Mr. Frans. Maritje.

Mr. Frans. WEl Maritje / jou gelegentheyt / hoe ist daer mee? Mar. Och
mijn Vriendt / al wel God lof.
Mijn Man is nae Haerlem toe / ick kon niet rusten / of ick
moest jou dat selver seggen.
Mr. Fra. Dat's mijn lief om te hooren / soo hoeftmen altoos niet over te leggen /
Op wat manier wy hem best souden kunnen drayen een rat voor zijn oogh.
Och / mijn Engel / toent jou Jan my eerst sey / sie daer / mijn hart in mijn lijf
dat bloogh.
Ick hoop wy 't wat beter en geruster / als in den Thuyn sullen klaeren.
Mar. Denkt daer niet eens weerom / dat sou maer nieuwe bekommernis baren.
Maer jou Belitje / waer was die / toen mijn Knecht quam / kreeghse weer niet
een vonck in de neus?
Mr. Frans. Wat / niemendal / jou Knecht is voor geen een gat gevangen / hy
weet oock al van de leus;
Mijn Wijf sat juyst voor. Och! Belitje vuer / seyd' hy / waer is jou man togh
geloopen?
Daer isser tot onsent een met een lustige houw / die wacht nae hem met de wont
open.
Mijn Vrouw verschrickte; Och! seyse / hebben de Studenten weer doende
geweest?
En met riepseme: Kammeraet seyse / Siet datje hem toch sachjes geneest /
Datter de Bailjouw oock niet achter en komt / en daerme wenschte sy my goe-
den dagh:
Maer met wy voor de deur waeren / kreegh Jan een wackere lagh:
Weest niet bekommert Meester Frans seyd' hy / maeckt slechts dat jou tuchje
kant en klaer is;
T is mijn Vrouw alleen die jou wacht. Mar. Wel Heer! Seghje dat /
dat waer is /
Wat queltme die verbruyde jongen / ick wist niet hoe hy hem altemet maeckte
soo familiaer;
Weet hy die streecken van't Compas / soo ist beter ick mijn preutelen wat spaer.
En geven wat goede woorden / in plaets van hem somtijts wat uyt te luyen.
Mr. Fr. Ghy moet al wat voorsichtigh met die Kabouters om gaen / sy sou-
wenter al lichtelijck altemet eens uyt bruyen.

En

En dan was't heele werck verfomfayt. *Mar.* 'k Sal daer wel voorsichtig in gaen;
Treejy de trap maer op / in plaets van hier voor deur te staen.

binnen

Harmen.

GAntsch bloet! wat wil ick haer onversiens opden buffel komen mijn stem sal wesen als een donder in haer ooren.
Dan achteren kunnen zy my niet ontsnappen / als ick de deur maer bewaer van voren.
Arme bloen! Sy menen dat ick half wegen Haerlem ben / en ick snapten juyst te Warmen uyt:
En kom ick nu al t'huys en vind daer niemant / dan ist noch niet verbruyt;
Want ick heb een bootschap bedacht / die ick sal houwen of ick had vergeten /
En seggen dan / dat ick met de Nacht-schuyt van elven sal gaen / dan kan sy noch al niet beter weten
Of de honden slaepen noch / en dat ick Diuwertjen slacht / en hebben daer geen weet of
Maer / maer! Vinde ick hem in besoignes / ick mael hem tot gruys en stof.
Wat duyvel is dat? Licht op het kamertje he! Daer sijnse by malkander /
Datter nu de Plinder schent / soo wel den een als den ander.

Hy klopt.

Maertje / Maertje / doet op kindt *Mar.* van binnen. Wie daer? *Harm.* Ick ben't uw eyge vleyssselijcks man.
Mar. O Hemel! wat raet. *Mr. Frans?* Och! wat swaricheyt komt ons an!
Mr. Frans. Ick weet gheen raedt. *Harm.* klopt weer. Wel nou hoe ist selje open doen? Of moet ick hier noch langer staen wachten.
Mar. Raest soo niet / ick legh te bedt. Och wie sal mijn swaricheyt versachten?
Meester Frans / Meester Frans. Stil / daer schiet my wat inden sin /
Hier staet een schoone brave kist / kruyp jy daer dichjes in.

Hy klopt weer.

Harm. Hoe duyvel ist / salt eenmael lucken / of hoe ist daer binnen gelegen?
Mar. Wel wacht noch een beetje / sal ickje in laten / soo dienter eerst een kaers gekregen.

Sy doet open.

Hoe raesde jy soo / en waer komjy soo vroegh van daen? ick docht datje al te Haerlem waert.
Harm. En wat doejy soo vroegh te bedt? *Mar.* Om dat het is vier en licht gespaert.

Harm.

Harm. Kom kleetje voort aen/ jy moet datelijck nae de Klock toe gaen/
En haelen van Ian de la Ville een kleyn rekeningetje van daen/
Dat ick geseght heb voor hem mee te nemen/ en dan sel ick met het schuytjen van elven vertrecken.
Mar. Ick loof jou den Speckduyvel rijdt/ hoe ist? beginje met my te gecken?
Meenje dat ick soo laet uyt dorf gaen/ daer soo veel Studenten lopen by de straet;
Neen dat past oock geen eerlijcke Vrouw. Harm. Hoor Mary/ hier valt geen praet
Het moet voor dese mael soo sijn/ en laet Jan jou convoyeren.
De duyvel is soo leelijck niet als men hem wel schildert/ de Studenten sullen jouw geen quaet leren.
Mar. Jae wel ick durf seecker niet. Harm. Ghy hebt geen noot vanje lijf.
Jan/ Jan/ Jan/ Ian. Wat beliefsje Meester? Harm. Kom gaet eens met mijn wijf
Nae Jan de la Ville/ by de Zeyle poort/ en past ten eersten weer om te komen:
Mar. Alst wesen moet/ en wesen sel/ seyt meysje/ dan beveel ick't den Hemel. Och! dien goejen vromen;
En oprechten hals Mr. Frans hoe ellendigh moet hy daer nu wel legghen in noot!

binnen

Harmen.

Hoe goet wast/ dat my die bootschap soo juyst binnen schoot;
Nu heb ick het Hock alleen in: Maer ick heb't al getuert in wat gat de Vos is verscholen
Treckt my een haer uyt de maers/ sy sal klincken als een bel: want die my in't duyster siet dolen
Moeten vry scharp siende wesen/ ick heb een neus als een brack/
Als ick het spoor maer van sulcke Vossen sie/ soo heb ickse al half in mijn sack.
Hoe moet hy inde kist vol schrick legghen koeckeloeren/ als Philibert in sijn manden;
En dat weet ick/ dat hyer niet uyt en kan/ als door mijn wijfs oft mijn handen;
Nu nae sijn Belitje eens gegaen/ en trecken soo langh de deur aen slot
En brenghense hier nae toe/ en gevener oock eens het Supplementum van haer pariot.

Hy gaet uyt

En nu de Man uyt is/ twijffel ick niet/ of ick salse wel komen t'huys te binden.
Sie daer sitse selfs/ en is vast besich met het strycken van linden.
Goejen avont Belitje buer/ uw man is hy t'huys?

Belitje. Harmen.

Belitje. WEl Heer / waer jy soo laet van daen?
Neen hy is al van sessen af uyt geweest. Herm. En mijn wijf is soo effen uyt gegaen.
En als 't jou nou geliefde / jy weet wel / van onse oude secreten.
Bel. Hoor Harmen / een woort / een woort / dat moetje eens voor al weten:
Dat ick noyt sal resolveren jou ten dienst te zijn in eenich deel /
Voor dat jy me sult gebrocht hebben / dat langh beloofde Juweel.
Harm. Manqueert daer alleenigh an / soo is alles kant en klaer; Want ick heb gelegentheyt gevonden /
Om u daer in ten hooghsten te voldoen / en daerom heb ick mijn Wijf uytgesonden /
En alst u nu gelieft met my te gaen / soo kreecht ghy 't stracks inde hant.
Bel. Species in Manibus. Aber sacht ther Dautscher / daer moest wesen pant:
Want als ick tot uent waer / en ghy my met twee nullen en een nietje sout willen payen /
Dan souwje jou verd bedrogen vinden / daerom ken jyt my niet bestellen / soo sou ick jou voor 't beste rapen
Datjeme voor als noch hier liet / en wachten tot dat de rebus was in jouw macht.
Herm. By mijn Tielaert Belitje / Soojyme hier in falikant vindt / soo houtmen altijdt voor verdacht.
Ick swеerje dat ick expres mijn Wijf daerom uytgestuert heb / sou ick soo voorts hants leggen liegen.
Bel. Wel / Harmen / ick selt dese mael waegen: maer meer als eens sulјeme niet bedriegen.
Kom stapt dan wat an / de wegh dunckt me is soo gladt osse was gebaent.
Harm. Ist flus zijn beurt geweest / nu ist de mijnen / en soo regeert elcke duyvel zijn maent. *Binnen.*

Maritje. Ian.

Mart. WEl wat is dat een endelose wegh / 't is schier een uer werck eermen gintsch en weer kan komen;
Maer dat dien verbruyden Jan gat soo weer t'huys sou komen / wie had dat kunnen dromen?
Dien armen goyen Meester Frans / ick beklaegh hem in mijn hart.
Wie weet in wat benautheyt dat hy sit: maer dats noch mijn grootste smart.
Dat

Dat ick vrees / soo hy eens kucht of hoest / dat mijn Jan Grim het ten eersten
sal hooren;
Of anders dat hy lichtelijck door de naer-lucht wel sal hebben kunnen smoren;
Jae wel ick beef al nu ick ben ontrent de deur.
Loop / Jan / en gae voor uyt / en klopter eens hartigh veur.

Jan klopt en Harmen doet open.

Wats dit? Harm. Gae vry boven Maritje/ghy sult daer geen vremde vinden:
Wy zijn Vrienden onder malkander/ 't is uw en mijn Beminde;
Jou Swager / en mijn Swager / hebben onse Swaegerschap gedoubleert.
Marit. Wats dit? Bel. Och! ick vrees. Marit. Hoe praetje soo verkeert
Belitje buer / wat revelkalt mijn Man? wat wil hy toch al seggen?
Harm. Hoor kindt / luystert toe / dan sel ick jou die saeck ter degen uyt leggen;
Sie / dat Belitje / dat heb ick over langen tijdt een braef Juweel belooft /
En dat sou ick haer geven / sey ick / soo drae ick het van mijn Maritje sou hebben gerooft.
Dat Juweel nu / verstaeje wel / dat ben ick haer nu schuldigh.
Marit. Waer voor? Harm. Holt smoel / weest doch so langh geduldigh
Tot dat ickje het ter degen heb ingeprint. En wilt dan voor eerst verstaen /
Dat ick op die kist eens wacker een gangetje heb met haer gegaen /
Verstaeje de meningh? Nu soo dien ick haer wel te betalen:
En daerom versoeck ick datje de kist gelieft te openen / op dat icker het Juweel
mach uyt haelen:
Want beloften maeckt schult / weetje wel. Wel nu / hoe staetmen dus en
kijckt?
Hebje in de Zneeuw gekackt? Wel Heer! datje toch niet en beswijckt.
Kom voort / doet open / segh ick; en uw sal ick voldoen.
Sal ickje helpen / of salje mijn helpen / of sal ick my naer de Smit toe spoen?

Sy opent de kist daer Mr. Frans uyt komt.

Sie daer kindt / daer ist Juweel / dat ick jou gingh beloven.
Wel Swager / hoe gaet het al / dochje datelijck niet dat het spoockten hier
boven;
Elck zijn beurt / niet waer? dan valter geen verwijt /
En daerom nu niet beter als eens kamp alle kamp / en schelden soo malkander
quijt
Mr. Frans. 'k Beken / ghy hebt me Spuls recht ghedaen en my loon nae mijn
wercken gegeven;
Mijn

Mijn Wijf daer kan ick niet over klaegen / de U E / die moet jy't oock wel vergeven.
Daerom sou mijn oordeel wesen / dat yder met de zijne vertrock / en daer noyt meer vermaen van dee /
En vergeef jy't mijn en den mijne / soo vergeef ick het jou ende jouwe mee.

Dus wordt de list met list, en quaet met quaet betaelt,
Het vuyl met vuyl geschoont, de eer met schant gehaelt,
De Hoer hier door den Boef, de Boef door haer bedrogen:
De logen Waerheyt was, de Waerheyt selver logen.

FINIS.